

مشترکات ومفترقات منازل السائرین و اصول العشره خواجه عبدالله انصاری و شیخ نجم الدین کبری

دکتر شهرام ساری اصلانی

دکتری تخصصی زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

چکیده

تبیین و تحلیل مشترکات اندیشه های عرفانی دو عارف بزرگ و سترگ خواجه عبدالله انصاری و شیخ نجم الدین کبری در باب منازل اهل سلوک که یکی متعلق به عهد غزنویان و دیگری متعلق به عهد مغول می باشد؛ علاوه بر تألیف قلوب و تقریب افکار عارفان قرون متأخر با متقدم، سیمایی درخشان و تابناک از عرفان این دو دوره ی ایران اسلامی را ترسیم می نماید. عرفانی که از تفصیل به ایجاز گراییده، از شریعت خواجه عبدالله آغاز و به شهادت شیخ انجامیده؛ از صد میدان مفصل خواجه شروع و در ده اصل مجمل شیخ، خاتمه یافته است. هشت اصل از اصول العشره ی شیخ نجم الدین با هشت منزل از منازل السائرین خواجه عبدالله تطبیق دارد یعنی اصل توبه، زهد، توکل، تبتل (عزلت)، ذکر، صبر، مراقبه، رضا و دو اصل «توجه» و «قناعت» هم در منازل السائرین ذکر نشده و جزو مقامات به شمار نیامده اند. این مقاله در برگیرنده ی مشترکات و مفترقات اصول (منازل) هشتگانه ی اصول العشره و منازل السائرین و تطبیق اصل قناعت از اصول العشره با سخنان صوفیان تذکره الاولیاء می باشد.

کلیدواژه: خواجه عبدالله، نجم الدین، منازل السائرین، اصول العشره، بررسی تطبیقی